

Raportul special

Comisia contribuie la securitatea nucleară în UE, dar sunt necesare actualizări

CURTEA DE
CONTURI
EUROPEANĂ

Cuprins

	Puncte
Sinteză	I-X
Introducere	01-15
Sfera și abordarea auditului	16-18
Observații	19-73
Comisia a obținut unele îmbunătățiri în modul în care monitorizează transpunerea directivelor Euratom	19-30
Nivelul de pregătire al Comisiei pentru cele două directive mai noi a fost unul mai bun	23-24
Directiva privind combustibilul uzat și deșeurile radioactive nu a fost transpusă în mod corect în toate statele membre	25-28
Comisia ia în considerare rezultatele evaluărilor <i>inter pares</i>	29-30
Comisia gestionează în mod adecvat mecanismele UE de notificare rapidă și de schimb rapid de informații	31-38
Avizele Comisiei privind proiectele de investiții contribuie la consolidarea securității nucleare	39-58
Avizele implică evaluarea conformității investițiilor cu dispozițiile legale și conțin sugestii de ameliorare	43-47
Cadrul legislativ actual trebuie actualizat astfel încât să reflecte evoluțiile recente din domeniul securității nucleare	48-58
Comisia nu instituie o procedură solidă pentru formularea avizelor sale privind proiectele de investiții nucleare și pentru verificarea funcționării instalațiilor de monitorizare a radioactivității	59-73
Concluzii și recomandări	74-80

Anexe

Anexa I – Verificările Comisiei

Anexa II – Exemple de cazuri de neconformitate în transpunerea Directivei privind combustibilul uzat și deșeurile radioactive

Glosar

Acronime

Răspunsurile Comisiei

Calendar

Sinteză

I UE definește securitatea nucleară ca fiind realizarea condițiilor corespunzătoare, a măsurilor menite să prevină accidentele sau să diminueze consecințele accidentelor, având drept rezultat protecția lucrătorilor și a populației contra pericolelor care sunt asociate radiațiilor ionizante provenite de la instalațiile nucleare. Deținătorii de autorizație pentru instalații nucleare (operatorii) sunt cei cărora le revine în primă instanță răspunderea pentru securitatea instalațiilor pe care le operează, sub supravegherea autorităților naționale de reglementare.

II În cadrul UE, utilizarea pașnică a energiei nucleare este reglementată de Tratatul Euratom din 1957, care a instituit Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și care constituie cadrul juridic pentru competențele și activitățile acesteia. Recentele directive Euratom stabilesc cerințele referitoare la securitatea nucleară, la deșeurile radioactive și la combustibilul uzat, precum și normele de securitate de bază.

III Auditul desfășurat de Curte a examinat dacă Comisia a făcut uz în mod optim de prerogativele sale pentru a contribui la securitatea nucleară în UE. Curtea a evaluat modul în care Comisia a monitorizat transpunerea directivelor Euratom în legislația statelor membre. Ea a analizat mecanismele existente pentru notificarea rapidă și pentru schimbul rapid de informații în eventualitatea unei situații de urgență radiologică, mecanisme în cadrul cărora rolul Comisiei este unul limitat la administrarea sistemului aferent. În fine, Curtea a examinat două activități pentru care rolul Comisiei derivă din Tratatul Euratom: formularea avizelor cu privire la proiectele de investiții nucleare și dreptul de a verifica funcționarea și eficiența instalațiilor utilizate de statele membre pentru monitorizarea permanentă a nivelului de radioactivitate.

IV Curtea concluzionează că, per ansamblu, Comisia a contribuit în mod adecvat la securitatea nucleară în UE, însă aceasta ar trebui să actualizeze cadrul juridic și orientările sale interne.

V Comisia și-a îmbunătățit maniera în care monitorizează transpunerea directivelor Euratom. Ea a fost mai bine pregătită pentru cele mai recente două directive (Directiva modificată privind securitatea nucleară și Directiva privind normele de securitate de bază) decât pentru cea anterioară, și anume Directiva privind combustibilul uzat și deșeurile radioactive.

VI În cursul perioadei vizate de auditul Curții, Comisia a utilizat rezultatele evaluărilor *inter pares* ca sursă de informații pentru evaluarea conformității statelor membre cu directivele Euratom. Odată finalizate verificările privind transpunerea și conformitatea, Comisia va continua să fie responsabilă de monitorizarea rezultatelor evaluărilor *inter pares*.

VII Curtea a constatat că mecanismele privind Sistemul de schimb de informații în caz de urgență radiologică al Comunității Europene (ECURIE) sunt gestionate în mod adecvat de către Comisie. Aceasta ar putea îmbunătăți modul în care urmărește aplicarea lecțiilor învățate, însă a dezvoltat sistemul în mod constant pentru a se asigura că funcționează în mod adecvat și că este la zi din punct de vedere tehnologic.

VIII Comisia examinează proiectele de investiții nucleare pentru a verifica dacă acestea sunt compatibile cu Tratatul Euratom, formulând ulterior, în atenția statului membru vizat, avize care nu au însă forță juridică obligatorie. Curtea a constatat că actualul cadru privind formularea acestor avize nu este actualizat astfel încât să reflecte evoluțiile cele mai recente în materie de politici, în materie legislativă și în materie tehnologică. De exemplu, deși numeroase reactoare fac în prezent obiectul unor investiții în exploatare pe termen lung menite să prelungească durata exploatarei instalațiilor nucleare dincolo de durata de viață inițială proiectată, cadrul actual este ambiguu cu privire la necesitatea de a supune sau nu astfel de investiții obligației de a fi notificate Comisiei.

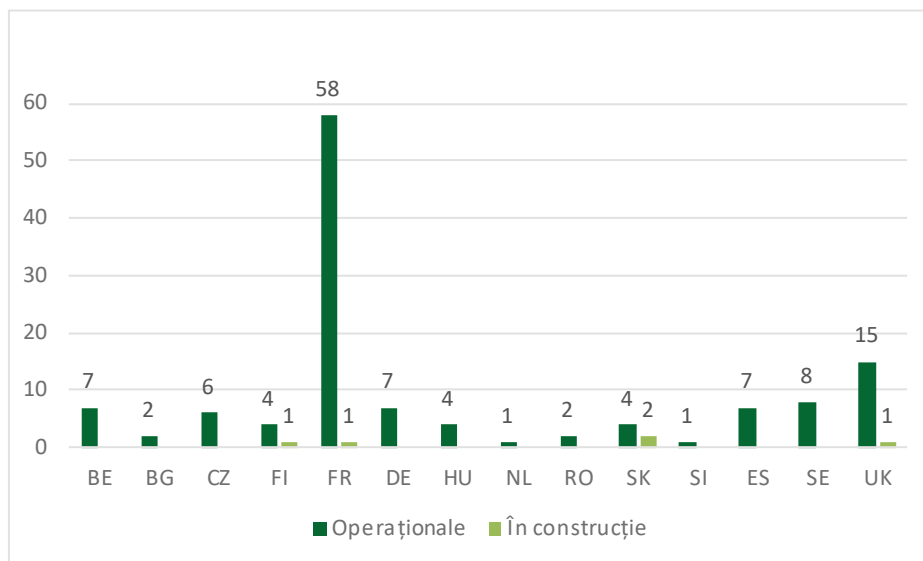
IX Auditul Curții a evidențiat unele limitări la nivelul procedurilor pe care Comisia le aplică pentru a formula avizele cu privire la proiectele de investiții nucleare și pentru a verifica instalațiile utilizate de statele membre pentru monitorizarea permanentă a nivelului de radioactivitate. Comisia nu dispune de proceduri solide care ar asigura exhaustivitatea, consecvența și coerența acestor activități.

X Pe baza concluziilor sale, Curtea formulează o serie de recomandări axate pe rolul Comisiei în monitorizarea transpunerii directivelor Euratom, pe cadrul pe baza căruia aceasta emite avizele sale cu privire la proiectele de investiții nucleare, precum și pe abordarea pe care Comisia o aplică la elaborarea avizelor sale și la efectuarea verificărilor la nivelul instalațiilor de monitorizare a radioactivității.

Introducere

01 La sfârșitul anului 2018, în Uniunea Europeană (UE) existau în total 126 de reactoare nucleare exploatate de 14 state membre¹. Patru dintre aceste state membre erau în curs de a construi reactoare noi (a se vedea *figura 1*).

Figura 1 – Numărul de reactoare existente la 31 decembrie 2018

Sursa: Curtea de Conturi Europeană, pe baza datelor din „Nuclear Power Reactors in the World”, Reference Data Series No. 2, AIEA, Viena (2019).

02 Aproximativ 25 % din energia electrică produsă în UE în 2017 a fost generată de centrale nucleare². Producția de energie electrică provenită de la centrale nucleare a scăzut cu circa 18 % între 2004 și 2017.

Care este cadrul juridic și organizațional în ceea ce privește securitatea nucleară?

03 Agenția Internațională pentru Energie Atomică (AIEA) este forumul interguvernamental central pentru cooperarea științifică și tehnică în domeniul nuclear la nivel mondial. Agenția este depozitarul mai multor convenții internaționale primordiale, cum ar fi Convenția privind securitatea nucleară, Convenția cu privire la notificarea rapidă a unui accident nuclear și Convenția privind asistența în caz de

¹ Agenția Internațională pentru Energie Atomică, „Nuclear Power Reactors in the World”, Reference Data Series No. 2, AIEA, Viena (2019).

² Eurostat, *Nuclear energy statistics*.

accident nuclear sau de urgență radiologică³. Normele de securitate ale AIEA stabilesc principiile fundamentale, cerințele și recomandările pentru asigurarea securității nucleare, care servesc drept referințe la nivel mondial. La securitatea nucleară contribuie numeroase alte organizații de la nivel mondial și din Europa, printre care Agenția pentru Energie Nucleară (AEN)⁴, Asociația Autorităților de Reglementare în Domeniul Nuclear din Europa de Vest (WENRA), Grupul european de reglementare pentru siguranța nucleară (ENSREG)⁵ și Asociația Mondială a Operatorilor Nucleari (WANO).

04 Securitatea nucleară este responsabilitatea fiecărei țări care utilizează tehnologie nucleară. **Guvernele** sunt responsabile de reglementarea securității nucleare și **operatorii** instalațiilor nucleare sunt cei responsabili, în ultimă instanță, pentru securitatea instalației lor. Răspunderea la nivel național cu privire la securitatea nucleară a instalațiilor nucleare reprezintă principiul fundamental pe baza căruia a fost elaborată, la nivel internațional, legislația privind securitatea nucleară.

05 În cadrul UE, utilizarea pașnică a energiei nucleare este reglementată de Tratatul Euratom din 1957⁶, care a instituit Comunitatea Euratom (Euratom) și care constituie cadrul juridic pentru competențele și activitățile acesteia. Deși membrii Euratom sunt aceiași ca ai UE și deși Euratom este condusă de instituții ale UE, ea este o entitate juridică separată.

06 Comisia tratează activitățile nucleare din trei perspective: securitatea nucleară, controlul garanțiilor nucleare și siguranța nucleară (a se vedea [caseta 1](#)).

³ Majoritatea statelor membre sunt părți contractante la aceste convenții și la alte convenții internaționale legate de securitatea nucleară.

⁴ AEN, sub tutela Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE), este o agenție interguvernamentală care facilitează cooperarea între țările cu infrastructuri avansate în materie de tehnologie nucleară.

⁵ Grupul european de reglementare pentru siguranța nucleară (ENSREG) este un grup consultativ independent de experți, format din reprezentanți din toate statele membre și dintr-un reprezentant din partea Comisiei, care asistă și participă în mod activ la dezbateri. Președintele grupului este ales din rândul membrilor acestuia (Decizia din 17 iulie 2007 a Comisiei). Grupul oferă consiliere și asistență Comisiei și facilitează consultări, coordonare și cooperare între autoritățile naționale de reglementare.

⁶ Tratatul de instituire a Comunității Europene a Energiei Atomice.

Caseta 1

Securitatea nucleară, siguranța nucleară și controlul garanțiilor nucleare

Securitatea nucleară este definită de UE⁷ ca fiind realizarea condițiilor corespunzătoare, a măsurilor menite să prevină accidentele sau să diminueze consecințele accidentelor, având drept rezultat protecția lucrătorilor și a populației contra pericolelor care sunt asociate radiațiilor ionizante provenite de la instalațiile nucleare.

Controlul garanțiilor nucleare (acolo unde Comisia deține competența exclusivă) este reprezentat de măsurile stabilite să garanteze că materialele nucleare nu sunt deturnate spre alte scopuri decât cele declarate inițial. Utilizatorii și deținătorii de materiale nucleare din UE au obligația de a păstra o evidență a lor și de a declara Comisiei toate fluxurile de astfel de materiale.

Siguranța nucleară (o responsabilitate națională, în primul rând) este definită de AIEA ca fiind prevenirea și detectarea oricărui act neautorizat, infracțional sau săvârșit cu intenție, care implică materiale nucleare, alte materiale radioactive, instalații conexe sau activități conexe, precum și răspunsul la astfel de acte⁸. Protecția fizică a instalațiilor nucleare și a materialelor radioactive ține de politica de apărare și de cea de securitate a unei țări și se află, în cea mai mare parte, sub competența națională.

07 În UE, statele membre sunt responsabile pentru stabilirea și menținerea unui cadru legislativ, normativ și organizațional la nivel național în ceea ce privește securitatea nucleară. Deținătorii de autorizație pentru instalații nucleare (operatorii) sunt cei cărora le revine în primă instanță răspunderea pentru siguranța instalațiilor pe care le operează, sub supravegherea autorităților naționale de reglementare.

08 Rolul principal al Comisiei în ceea ce privește securitatea nucleară este de a formula propuneri pentru dezvoltarea cadrului juridic al Euratom și de a superviza transpunerea instrumentelor juridice în legislația națională a statelor membre. Atunci când Comisia, în exercitarea rolului său de „gardian al tratatelor”, consideră că un stat membru încalcă dispozițiile legislației privind Euratom, ea poate iniția o procedură de constatare a neîndeplinirii obligațiilor.

⁷ Directiva 2009/71/Euratom a Consiliului din 25 iunie 2009 de instituire a unui cadru comunitar pentru securitatea nucleară a instalațiilor nucleare, modificată prin Directiva 2014/87/Euratom a Consiliului.

⁸ IAEA Safety Glossary, 2018 Edition, © AIEA, 2019.

09 De asemenea, Comisia are anumite drepturi și responsabilități legate de securitatea nucleară și de protecția radiologică derivate din Tratatul Euratom. Conform articolului 35 din Tratatul Euratom, Comisia are dreptul de a verifica funcționarea și eficiența instalațiilor utilizate de statele membre pentru monitorizarea permanentă a nivelului de radioactivitate în atmosferă, ape și sol. Comisia consolidează informațiile transmise de statele membre cu privire la nivelurile de radioactivitate din mediul înconjurător de pe teritoriul lor⁹.

10 Comisia examinează proiectele de investiții nucleare planificate în statele membre pentru a verifica dacă acestea sunt compatibile cu Tratatul Euratom. Conform procedurii prevăzute la articolele 41-44 din acest tratat, investitorii au obligația de a comunica Comisiei proiectele de investiții în industria nucleară¹⁰. Ulterior, Comisia comunică statului membru în cauză avizul său cu privire la proiectul respectiv („**punctul de vedere**”, conform articolului 43 din Tratatul Euratom), însoțit de o analiză a investiției.

11 În timp ce asigurarea unor mecanisme de pregătire și de intervenție în situații de urgență rămâne o responsabilitate națională, Comisia exploatează, administrează și dezvoltă Sistemul de schimb de informații în caz de urgență radiologică al Comunității Europene (ECURIE), creat în urma accidentului de la Cernobîl din 1986¹¹.

12 Pe lângă rolul său care derivă din cadrul juridic, Comisia facilitează dialogul și cooperarea cu statele membre, de exemplu prin intermediul Grupului european de reglementare pentru siguranța nucleară (ENSREG). Ea cooperează cu țări din afara UE care exploatează sau care construiesc centrale nucleare și încheie acorduri cu țări terțe în domeniul cooperării nucleare. De asemenea, Comisia cooperează cu organizații internaționale precum AIEA și AEN.

⁹ Articolul 36 din Tratatul Euratom.

¹⁰ În legătură cu sectoarele industriale enumerate în anexa II la Tratatul Euratom.

¹¹ Decizia Consiliului din 14 decembrie 1987 privind procedura comunitară de schimb rapid de informații în caz de urgență radiologică (87/600/Euratom).

Directivile Euratom formează un cadru normativ cu forță juridică obligatorie pentru securitatea nucleară

13 Tratatul Euratom împuternicește Euratom să stabilească norme de securitate pentru protecția sănătății lucrătorilor și a populației în general și să vegheze la aplicarea acestora¹². Normele de bază sunt adoptate de Consiliul Uniunii Europene, după consultarea Parlamentului European și pe baza unei propuneri din partea Comisiei¹³.

14 Începând cu 1959, la scurt timp după înființarea sa, Euratom a prevăzut, în directive, normele de bază cu privire la protecția sănătății populației și a lucrătorilor împotriva pericolelor care rezultă din radiațiile ionizante. În urma unei hotărâri din 2002 a Curții de Justiție a Uniunii Europene (CJUE)¹⁴, în care a fost recunoscută și clarificată competența partajată între Euratom și statele membre în domeniul securității nucleare, Consiliul a adoptat o serie de acte legislative în acest domeniu¹⁵ în 2009, precum și în domeniul gestionării deșeurilor radioactive și al combustibilului uzat¹⁶ în 2011. Directiva privind normele de securitate de bază a fost actualizată în mod regulat, cea mai recentă actualizare încorporând și dispozițiile mai multor directive anterioare¹⁷.

¹² Articolul 2 litera (b) și titlul II capitolul 3 („Protecția sănătății”) din Tratatul Euratom.

¹³ Articolele 30 și 31 din Tratatul Euratom.

¹⁴ Hotărârea CJUE din 10 decembrie 2002, cauza C-29/99 Comisia/Consiliul, Rec. I-11221.

¹⁵ Directiva 2009/71/Euratom a Consiliului din 25 iunie 2009 de instituire a unui cadru comunitar pentru securitatea nucleară a instalațiilor nucleare, modificată prin Directiva 2014/87/Euratom a Consiliului din 8 iulie 2014.

¹⁶ Directiva 2011/70/Euratom a Consiliului din 19 iulie 2011 de instituire a unui cadru comunitar pentru gestionarea responsabilă și în condiții de siguranță a combustibilului uzat și a deșeurilor radioactive.

¹⁷ Directiva 2013/59/Euratom a Consiliului din 5 decembrie 2013 de stabilire a normelor de securitate de bază privind protecția împotriva pericolelor prezentate de expunerea la radiațiile ionizante și de abrogare a Directivelor 89/618/Euratom, 90/641/Euratom, 96/29/Euratom, 97/43/Euratom și 2003/122/Euratom.

Tabelul 1 – Directive recente ale Euratom

Directiva privind securitatea nucleară 2009, modificată în 2014	Directiva privind combustibilul uzat și deșeurile radioactive 2011	Directiva privind normele de securitate de bază 2013
<p>Directiva privind securitatea nucleară se sprijină pe cerințele formulate în materie de securitate nucleară în Convenția privind securitatea nucleară și pe principiile fundamentale de securitate stabilite de AIEA. Directiva a fost modificată în iulie 2014 în lumina lecțiilor învățate din accidentul nuclear din 2011 de la Fukushima și ținând cont de constatările rezultate în urma evaluărilor în materie de risc și de securitate efectuate pentru centralele nucleare din UE, așa-numitele „teste de rezistență”. Directiva modificată consolidează prerogativele și independența autorităților naționale de reglementare. Ea introduce un obiectiv la nivel înalt pentru ansamblul UE în materie de securitate, și anume acela de a preveni accidentele și, în cazul în care acestea se produc, de a le atenua consecințele și de a evita eliberarea rapidă a unor mari cantități de substanțe radioactive.</p>	<p>Directiva privind combustibilul uzat și deșeurile radioactive prevede obligația fiecărui stat membru de a institui o politică națională în care să descrie modul în care intenționează să gestioneze deșeurile radioactive și combustibilul uzat rezultate în urma activităților nucleare civile. Statele membre trebuie să instituie programe naționale, care să transpună politicile naționale în planuri de acțiune concrete. De asemenea, statele membre trebuie să instituie un cadru național legislativ, normativ și organizațional (denumit în continuare „cadru național”), precum și un organism de reglementare competent și independent.</p>	<p>Directiva privind normele de securitate de bază din 2013 stabilește normele de securitate de bază pentru protecția radiologică a lucrătorilor, a pacienților și a populației, precum și limitele dozelor maxime de radiație pentru toate situațiile de expunere (existente, planificate și de urgență). Noua directivă a actualizat și a încorporat dispozițiile mai multor directive anterioare și a adăugat noi dispoziții, inclusiv pe cele referitoare la pregătirea și intervenția în situații de urgență care acopereau și unele lecții învățate în urma accidentului de la Fukushima din 2011.</p>

Sursa: Curtea de Conturi Europeană.

15 Directiva privind securitatea nucleară¹⁸ și Directiva privind combustibilul uzat și deșeurile radioactive¹⁹ prevăd cerințe pentru efectuarea a trei tipuri de evaluări/analize *inter pares* periodice (a se vedea **caseta 2**). Evaluările internaționale *inter pares* reprezintă o oportunitate pentru schimbul de experiență profesională și pentru împărtășirea învățămintelor și a bunelor practici, prin intermediul consilierii primite din partea omologilor, în scopul îmbunătățirii continue a securității nucleare.

¹⁸ Articolul 8e din Directiva privind securitatea nucleară.

¹⁹ Articolul 14 alineatul (3) din Directiva privind combustibilul uzat și deșeurile radioactive.

Caseta 2

Evaluările *inter pares*

Directivele Euratom prevăd cerințe pentru trei tipuri de evaluări *inter pares* periodice, după cum urmează:

- Directiva privind securitatea nucleară, astfel cum a fost modificată, a introdus un sistem european de evaluări *inter pares* tematice, care sunt axate pe o chestiune de securitate specifică și care sunt efectuate o dată la șase ani. Prima evaluare de acest tip, realizată în 2017-2018, a fost consacrată programelor de gestiune a învechirii centralelor nucleare. Grupul european de reglementare pentru siguranța nucleară (ENSREG) a elaborat evaluarea *inter pares* cu sprijinul Asociației Autorităților de Reglementare în Domeniul Nuclear din Europa de Vest (WENRA) și în coordonare cu Comisia.
- Directiva privind securitatea nucleară prevede, de asemenea, că statele membre trebuie să efectueze, cel puțin o dată la zece ani, autoevaluări periodice ale cadrului național și ale autorităților de reglementare competente, precum și să solicite efectuarea unei evaluări internaționale *inter pares* a segmentelor relevante ale cadrului național și ale autorităților de reglementare competente. Statele membre apelează la Serviciul integrat de evaluare a sistemelor de reglementare (IRRS) al AIEA pentru a se asigura că respectă cerințele pentru aceste evaluări *inter pares*. Comisia a pus la dispoziție sprijin financiar pentru programul de misiuni al IRRS.
- Directiva privind combustibilul uzat și deșeurile radioactive prevede că statele membre trebuie să organizeze, cel puțin o dată la zece ani, autoevaluări ale cadrului național, ale autorității de reglementare competente, ale programului național și ale punerii în aplicare a acestui program, precum și să solicite evaluări internaționale *inter pares* ale acestor elemente. Statele membre apelează la serviciile de evaluare *inter pares* ale AIEA pentru a-și asigura conformitatea cu aceste cerințe.

Sfera și abordarea auditului

16 Auditul desfășurat de Curte a urmărit să evalueze dacă Comisia a făcut uz în mod optim de prerogativele sale pentru a contribui la securitatea nucleară în UE. Curtea a examinat modul în care Comisia:

- (a) a monitorizat transpunerea celor mai recente trei directive Euratom în legislația fiecărui stat membru;
- (b) a gestionat mecanismele de notificare rapidă și de schimb rapid de informații în caz de urgență radiologică;
- (c) a contribuit la îmbunătățirea securității nucleare prin intermediul avizelor sale cu privire la proiectele de investiții;
- (d) a elaborat avizele sale privind investițiile și a verificat funcționarea instalațiilor de monitorizare a radioactivității.

17 Curtea s-a concentrat asupra activităților Comisiei, în funcție de prerogativele și de responsabilitățile care îi erau alocate acesteia. Ea nu a urmărit să examineze cadrul internațional în materie de securitate nucleară sau aplicarea acestuia în statele membre și nici nu a analizat aspectele tehnice ale securității nucleare. Curtea nu a acoperit aspectele legate de pregătirea și intervenția în caz de urgență, în afară de rolul Comisiei în gestionarea sistemului de notificare rapidă ECURIE al UE. Securitatea nucleară și controlul garanțiilor nucleare nu au făcut parte din sfera auditului Curții. Perioada care face obiectul acestui audit se încheie la finele lunii iulie 2019.

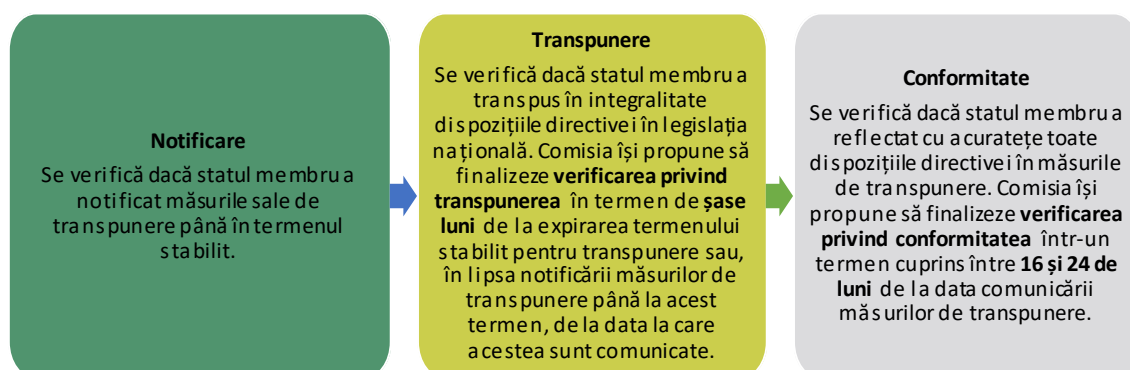
18 Curtea a examinat cadrul juridic, precum și politicile, strategiile, normele și convențiile relevante. Au fost examinate procedurile, strategiile interne și orientările Comisiei, îndrumările puse la dispoziția statelor membre, instrumentele disponibile, documentele de lucru, schimburile de informații, corespondența și procesele-verbale ale reuniunilor. Curtea a examinat rapoarte, studii, evaluări interne și externe și alte documente relevante. De asemenea, Curtea a examinat patru avize ale Comisiei privind proiecte de investiții în domeniul nuclear. Au fost desfășurate interviuri cu reprezentanți ai Comisiei (Direcția Generală Energie și Centrul Comun de Cercetare – JRC) și s-au purtat discuții cu experți din organizații internaționale cu privire la chestiuni de securitate nucleară.

Observații

Comisia a obținut unele îmbunătățiri în modul în care monitorizează transpunerea directivelor Euratom

19 Comisia are responsabilitatea de a supraveghea punerea în aplicare și aplicarea directivelor Euratom și de a acționa în vederea promovării și a asigurării respectării acestora. Pentru a se achita de aceste responsabilități, Comisia efectuează verificări în ceea ce privește transpunerea și conformitatea (a se vedea *figura 2*).

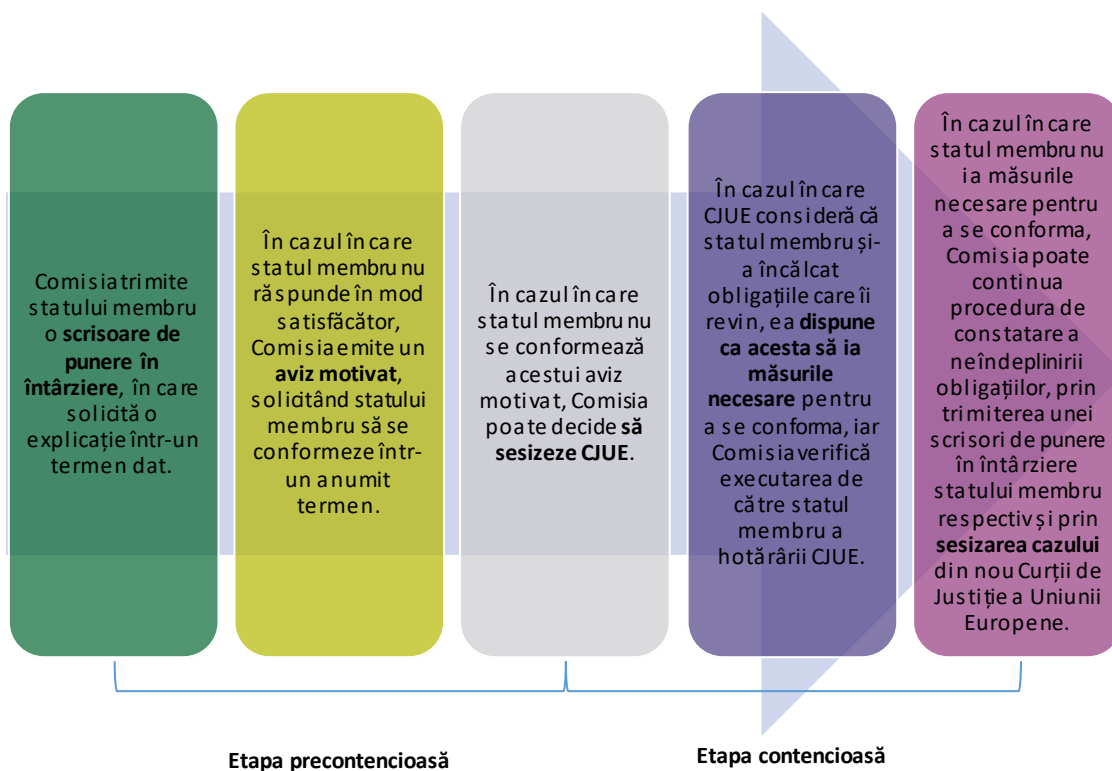
Figura 2 – Procesul de verificare a conformității desfășurat de Comisie

Sursa: Curtea de Conturi Europeană, pe baza datelor Comisiei din *Better Regulation Tool Box 37* (Setul de instrumente pentru o mai bună legiferare, instrumentul nr. 37).

20 Cazurile de neconformitate detectate în cursul verificărilor transpunerii și ale conformității pot duce la măsuri coercitive prin inițierea procedurii de constatare a neîndeplinirii obligațiilor, care este explicată în *figura 3*.

Figura 3 – Procedura de constatare a neîndeplinirii obligațiilor

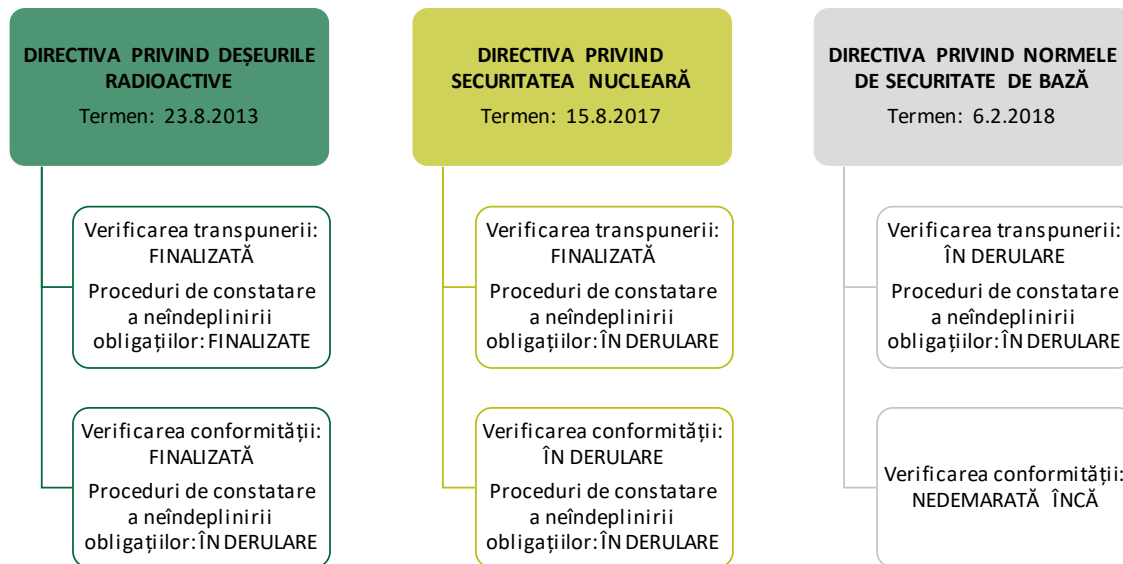
Sursa: Curtea de Conturi Europeană, pe baza articolului 258 TFUE.

21 Curtea a examinat verificările privind transpunerea și conformitatea care fuseseră efectuate de Comisie în legătură cu cele mai recente trei directive ale Euratom²⁰, cu scopul de a evalua modul în care aceasta a monitorizat procesul de transpunere a directivelor. Curtea a examinat dacă Comisia a facilitat, a coordonat și a supervizat acest proces, dacă a efectuat aceste verificări în timp util, dacă a urmărit situația cazurilor de neconformitate și dacă a inițiat acțiuni în legătură cu acestea.

22 Având în vedere că fiecare directivă avea stabilite date diferite pentru intrarea în vigoare și termene diferite pentru transpunere, verificările Comisiei se aflau în etape diferite la momentul auditului Curții (a se vedea [figura 4](#)).

²⁰ Directiva privind combustibilul uzat și deșeurile radioactive din 2011, Directiva privind securitatea nucleară din 2014, Directiva privind normele de securitate de bază din 2013.

Figura 4 – Stadiul verificărilor privind conformitatea la momentul auditului

Sursa: Curtea de Conturi Europeană, pe baza informațiilor primite din partea Comisiei.

Nivelul de pregătire al Comisiei pentru cele două directive mai noi a fost unul mai bun

23 Pe lângă monitorizare și asigurarea respectării legislației, Comisia poate dezvolta și alte instrumente pentru a facilita transpunerea directivelor într-un mod corect și în timp util de către statele membre. Numărul statelor membre care au comunicat măsurile lor de transpunere înainte de termenul stabilit a fost mai mare în cazul celor două directive mai noi (Directiva privind normele de securitate de bază și Directiva modificată privind securitatea nucleară) decât în cazul Directivei privind combustibilul uzat și deșeurile radioactive (a se vedea [tabelul 2](#)).

Tabelul 2 – Numărul statelor membre care au transpus directivele înainte de expirarea termenului

	Directiva privind combustibilul uzat și deșeurile radioactive	Directiva privind securitatea nucleară	Directiva privind normele de securitate de bază
Termenul pentru transpunere	23.8.2013	15.8.2017	6.2.2018
Notificările transmise înainte de expirarea termenului pentru transpunere sau înainte de inițierea procedurilor de constatare a neîndeplinirii obligațiilor de comunicare a măsurilor de transpunere	17	24	21

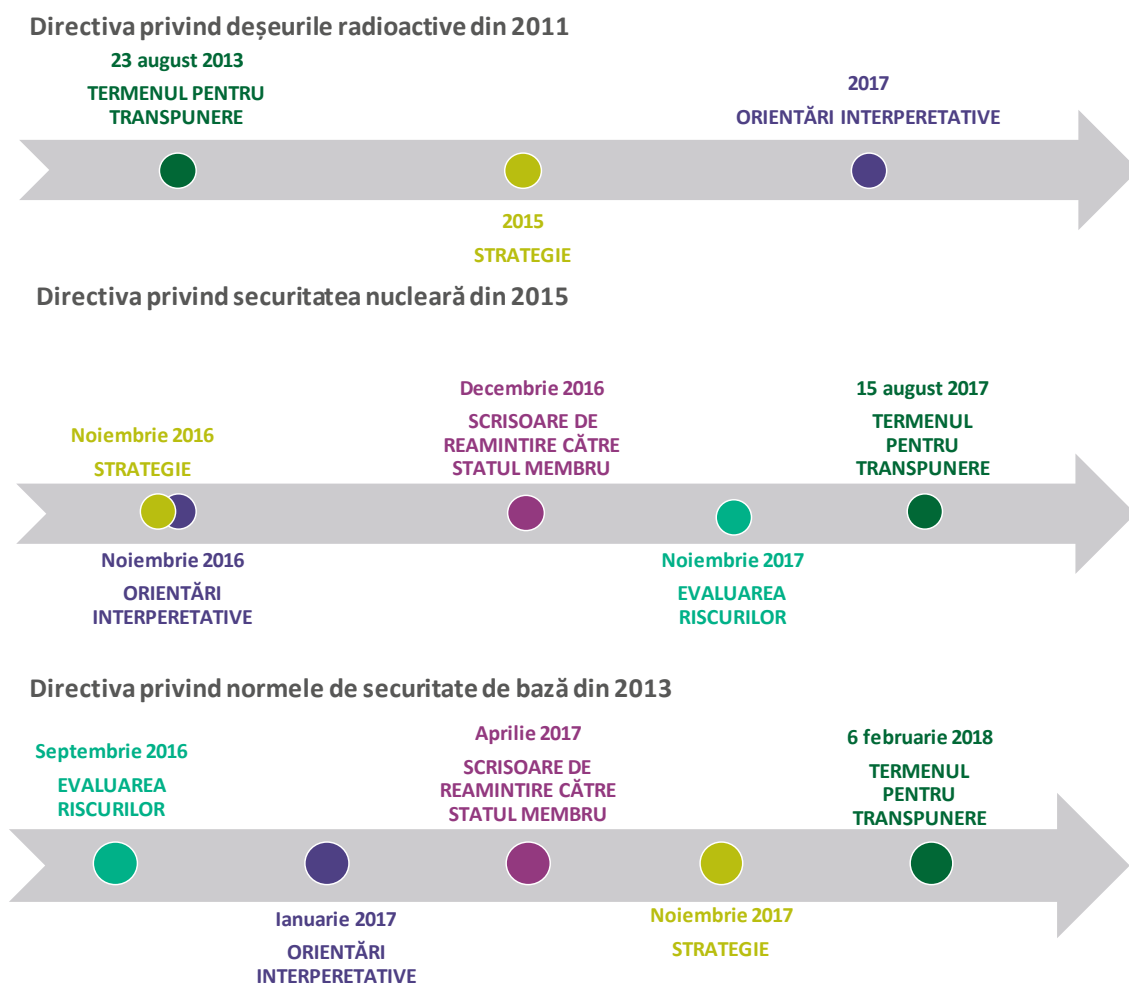
Sursa: Curtea de Conturi Europeană, pe baza informațiilor primite din partea Comisiei.

24 Curtea a constatat că trei factori au contribuit la transpunerea mai rapidă a Directivei privind securitatea nucleară și a Directivei privind normele de securitate de bază, și anume: evaluările riscului de netranspunere, scrisorile de reamintire transmise statelor membre și faptul că documentele-cheie strategice au fost aprobate mai devreme decât cele aferente directivei precedente. Serviciile Comisiei:

- o au elaborat evaluările riscului de netranspunere a Directivei privind securitatea nucleară și a Directivei privind normele de securitate de bază cu **un an**, respectiv, **doi ani înainte** de termenul stabilit pentru transpunere (a se vedea *figura 5*), în timp ce, pentru Directiva privind combustibilul uzat și deșeurile radioactive, Comisia nu a elaborat nicio evaluare a riscurilor în care să anticipeze posibilele probleme care ar putea interveni în materie de transpunere;
- o cu aproape **un an înainte** de termenul pentru transpunere (a se vedea *figura 5*), au transmis scrisori statelor membre pentru a le reaminti de obligația de a comunica măsurile lor în timp util. Comisia nu a trimis astfel de scrisori pentru Directiva privind combustibilul uzat și deșeurile radioactive;
- o au aprobat documentele-cheie strategice aferente Directivei privind securitatea nucleară și ale Directivei privind normele de securitate de bază cu **4 luni până la un an înainte** de termenul stabilit pentru transpunere (a se vedea *figura 5*). Strategiile de evaluare a transpunerii și a punerii în aplicare celor două directive conțin acțiunile planificate pentru revizuirea transpunerii directivei respective. Grație acestor strategii, au putut fi anticipate și soluționate probleme legate de implementarea directivei; aceste strategii conțineau totodată o gamă cuprinzătoare de instrumente de promovare a conformității, care au ajutat statele

membre să aplice în mod corect și în timp util directivele (a se vedea [tabelul 3](#) pentru detalii în acest sens). Orientările interpretative au ajutat Comisia să promoveze și să documenteze procesele sale de verificare a transpunerii și a conformității. În cazul Directivei privind combustibilul uzat și deșeurile radioactive, Comisia a pus la dispoziție strategia internă abia **după doi ani** de la expirarea termenului pentru transpunere și orientările interpretative **la patru ani după** expirarea acestui termen.

Figura 5 – Cronologia aprobării documentelor strategice

Sursa: Curtea de Conturi Europeană, pe baza informațiilor primite din partea Comisiei.

Tabelul 3 – Instrumentele de promovare a conformității care au fost utilizate pentru facilitarea transpunerii

Directiva privind combustibilul uzat și deșeurile radioactive	Directiva privind securitatea nucleară	Directiva privind normele de securitate de bază
<ul style="list-style-type: none"> ○ Un atelier premergător transpunerii ○ Videoconferințe cu statele membre ○ Reuniuni cu statul membru ○ Proceduri EU Pilot 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Dialoguri cu statul membru cu privire la transpunere și punere în aplicare ○ Ateliere și reuniuni bilaterale organizate în perioada anterioară transpunerii ○ Cooperare cu părțile interesate, inclusiv cu autoritățile naționale și cu grupuri ale societății civile ○ Discuții la nivelul ENSREG 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Dialoguri cu statul membru cu privire la transpunere și la punere în aplicare ○ Ateliere și reuniuni bilaterale organizate în perioada anterioară transpunerii ○ Analiza de către Comisie a strategiilor elaborate de statul membru în vederea transpunerii înainte de expirarea termenului stabilit pentru transpunere ○ Mese rotunde și seminare

Sursa: Curtea de Conturi Europeană, pe baza informațiilor primite din partea Comisiei.

Directiva privind combustibilul uzat și deșeurile radioactive nu a fost transpusă în mod corect în toate statele membre

25 Comisia a avut nevoie de **57 de luni** pentru a finaliza verificarea privind conformitatea în legătură cu Directiva privind combustibilul uzat și deșeurile radioactive (a se vedea [tabelul 2](#) din [anexa I](#)) – un interval semnificativ mai mare decât perioada de referință de 16 până la 24 de luni stabilită în setul de instrumente pentru o mai bună legiferare al Comisiei²¹. Această situație este explicată parțial de întârzierile cu care statele membre au transpus directiva în cauză și de caracterul lacunar al măsurilor de transpunere.

26 După finalizarea verificării privind conformitatea, Comisia a inițiat 15 proceduri de constatare a neîndeplinirii obligațiilor ([anexa II](#) conține exemple privind cele mai frecvente dispoziții ale Directivei privind combustibilul uzat și deșeurile radioactive care nu au fost transpuse în mod corect de statele membre). Până la momentul desfășurării auditului Curții, și anume la 13 luni de la inițierea acestor acțiuni, doar

²¹ Comisia Europeană, *Better Regulation Toolbox 37* (Setul de instrumente pentru o mai bună legiferare, instrumentul nr. 37).

două dintre acestea fuseseră închise. Astfel, la aproape **șase ani** de la expirarea termenului pentru transpunere, 13 state membre nu transpuseseră corect Directiva privind combustibilul uzat și deșeurile radioactive (a se vedea **tabelul 2** din **anexa I**). În mod asemănător, după aproape **patru ani** de la expirarea termenului stabilit pentru adoptarea unui program național (a se vedea **tabelul 3** din **anexa I**), 1 stat membru nu adoptase un astfel de program și alte 17 adoptaseră programe pe care Comisia le-a evaluat ca nefiind în conformitate cu directiva.

27 Comisia apelează la puterea sa de apreciere pentru a stabili când să inițieze o procedură de constatare a neîndeplinirii obligațiilor împotriva unui stat membru și când să trimită în instanță o procedură deja deschisă²². Cu toate acestea, ea a stabilit o „listă a cazurilor prioritare de nerespectare a obligațiilor”, precum și durate de referință pentru prelucrarea acestor cazuri în timp util²³. Comisia acordă prioritate, printre altele, cazurilor în care statele membre nu au comunicat măsurile de transpunere sau în care măsurile respective nu au transpus directivele în mod corect. Comisia și-a stabilit un termen de referință de 12 luni în care fie să închidă, fie să sesizeze Curții de Justiție a Uniunii Europene cazurile de neîndeplinire a obligațiilor de comunicare²⁴. Acest termen este calculat începând cu data trimiterii scrisorii de punere în întârziere.

28 În contextul Directivei privind combustibilul uzat și deșeurile radioactive, Curtea a constatat că, pentru 5 din cele 13 proceduri de constatare a neîndeplinirii obligațiilor care au fost inițiate, Comisia a depășit acest termen de referință de 12 luni în tratarea cazurilor de neîndeplinire a obligațiilor de comunicare. După cum este ilustrat în **tabelul 1** din **anexa I**, Comisia a avut nevoie, pentru cele două cazuri în care a emis un aviz motivat, de peste doi ani pentru a avansa în cadrul etapei precontencioase (de la scrisoarea de punere în întârziere la avizul motivat).

Comisia ia în considerare rezultatele evaluărilor *inter pares*

29 În cursul perioadei vizate de auditul Curții, Comisia a utilizat rezultatele evaluărilor *inter pares* ca sursă de informații pentru evaluarea conformității statelor membre cu directivele Euratom. De exemplu, strategia privind transpunerea și

²² Cauza C-247/87 Star Fruit Company SA/Comisia.

²³ Comunicare a Comisiei: „Legislația UE: o mai bună aplicare pentru obținerea unor rezultate mai bune”, C(2016) 8600 final din 21 decembrie 2016.

²⁴ Comunicarea Comisiei: „Către o Europă a rezultatelor – aplicarea legislației comunitare”, COM (2007) 502 final.

punerea în aplicare a Directivei privind securitatea nucleară face referire la rezultatele evaluărilor *inter pares*, iar orientările interpretative pentru această directivă explică rolul rapoartelor de evaluare *inter pares* în evaluarea conformității.

30 Comisia poate participa în calitate de observator la misiuni de evaluare *inter pares*, ceea ce a și făcut în mod ocazional. De asemenea, Comisia contribuie la urmărirea situației existente ulterior evaluărilor *inter pares* prin rolul său de membru al ENSREG. Odată finalizate verificările privind transpunerea și conformitatea, Comisia va continua să fie responsabilă de monitorizarea rezultatelor evaluărilor *inter pares*.

Comisia gestionează în mod adecvat mecanismele UE de notificare rapidă și de schimb rapid de informații

31 Comisia administrează, exploatează și dezvoltă sistemul ECURIE, un instrument utilizat pentru a implementa Decizia Consiliului²⁵ privind procedura UE de notificare rapidă și de schimb rapid de informații în caz de urgență radiologică. Curtea a evaluat cât de bine a gestionat Comisia aceste mecanisme, examinând dacă aceasta se asigură că sistemul răspunde așteptărilor (cu alte cuvinte, dacă îndeplinește obligațiile ce decurg din decizia Consiliului), dacă evaluează procesele respective în mod regulat, dacă identifică deficiențele existente/eventuale și le monitorizează în mod adecvat și dacă testează sistemele la intervale regulate.

32 Conform deciziei Consiliului, statele membre au obligația de a informa de îndată Comisia și toate celelalte state membre care ar putea fi afectate de un incident prin transmiterea unei notificări de alertă în sistemul ECURIE²⁶. De asemenea, Comisia are obligația de a transmite tuturor statelor membre orice informație primită în legătură cu eventuale creșteri semnificative ale nivelului de radioactivitate sau în legătură cu

²⁵ Decizia Consiliului din 14 decembrie 1987 privind procedura comunitară de schimb rapid de informații în caz de urgență radiologică (87/600/Euratom).

²⁶ Pragul de notificare formal pentru un mesaj de alertă în ECURIE este stabilit la articolul 1 din decizia Consiliului. Pe scurt, articolul prevede că statele participante au obligația de a emite o alertă prin ECURIE:

- (1) dacă statul respectiv se confruntă cu o urgență radiologică și decide, în consecință, să pună în aplicare măsuri de amploare menite să protejeze populația; sau
- (2) dacă statul în cauză depistează în mediul înconjurător niveluri anormale de radioactivitate și decide, în consecință, să pună în aplicare măsuri de amploare menite să protejeze populația.

accidente nucleare survenite în țări din afara UE²⁷. În același timp, statele membre pot transmite notificări urgente în mod voluntar în scopul schimbului de informații.

Comisia pune la dispoziția tuturor punctelor de contact ECURIE informațiile transmise prin sistemul ECURIE 24 de ore din 24 și 7 zile din 7.

33 Deși punerea la dispoziție a mecanismelor de pregătire și de intervenție în situații de urgență ține de responsabilitatea națională, toate statele membre au obligația de a participa la ECURIE, în timp ce țările terțe pot solicita în mod voluntar să participe la acest sistem²⁸. Cerințele privind mecanismele UE nu exclud situația ca statele membre să dispună de propriile mecanisme suplimentare, cum ar fi acorduri naționale, bilaterale sau multilaterale de cooperare și de schimb de informații în situații de urgență.

34 După transmiterea unei notificări de alertă în ECURIE de către un stat participant, Comisia verifică autenticitatea acesteia și o transmite tuturor țărilor participante la ECURIE. În urma primei notificări, statele membre au obligația de a notifica Comisiei, la intervale corespunzătoare, măsurile pe care intenționează să le ia, precum și nivelurile de radioactivitate pe care le-au măsurat. Comisia nu evaluează conținutul notificării și nici nu decide cu privire la necesitatea emiterii unei notificări de urgență, întrucât aceasta ține de responsabilitatea statelor membre. Comisia are responsabilitatea de a se asigura că schimbul de informații are loc în timp util²⁹.

35 Comisia a venit în completarea ECURIE cu Platforma europeană de schimb de date radiologice (EURDEP), o platformă web care pune la dispoziția autorităților, aproape în timp real, date de monitorizare radiologică. EURDEP este un instrument utilizat în cadrul reprezentat de ECURIE cu scopul de a facilita furnizarea anumitor informații³⁰. De asemenea, EURDEP beneficiază de infrastructura națională existentă, sub forma stațiilor și a rețelelor de monitorizare naționale. Participarea statelor membre ale UE este obligatorie, în timp ce țările din afara UE pot alege să participe pe

²⁷ Articolul 5 din Decizia 87/600/Euratom a Consiliului.

²⁸ La momentul desfășurării acestui audit, patru țări din afara UE participau la ECURIE: Elveția, Norvegia, Switzerland, Muntenegru și Macedonia de Nord.

²⁹ Articolul 5 alineatul (1) din Decizia 87/600/Euratom a Consiliului. „La primirea informațiilor menționate la articolele 2, 3 și 4 și sub rezerva articolului 6, Comisia transmite de îndată aceste informații autorităților competente din toate celelalte state membre. [...]”

³⁰ Statele membre au obligația de a continua să informeze Comisia, la intervale adecvate, în legătură cu nivelurile de radioactivitate: articolul 3 alineatul (1) literele (e) și (f) și alineatul (3) și articolul 4 litera (b) din Decizia 87/600/UE a Consiliului.

bază voluntară. Un site web accesibil gratuit publicului larg permite vizualizarea de informații grafice cu privire la nivelurile de radioactivitate din zona acoperită de EURDEP.

36 Mecanismele aferente ECURIE sunt convenite, discutate și revizuite în cadrul reuniunilor la care participă autoritățile competente din statele membre³¹. Comisia a convocat astfel de reuniuni în medie o dată la doi ani. Aceste reuniuni abordează totodată lecțiile învățate și problemele identificate. Modificările convenite sunt documentate în instrucțiunea de comunicare aferentă ECURIE, în care sunt specificate procedurile stabilite de comun acord între Comisie și statele membre³².

37 Curtea a constatat că Comisia a dezvoltat în permanență sistemul ECURIE, pentru a se asigura că acesta funcționează în mod adecvat și că este la zi din punct de vedere tehnologic. Comisia a convenit asupra proceselor și a pus la dispoziția utilizatorilor instrucțiuni. Ea organizează în mod regulat exerciții de testare a mecanismelor³³. Comisia fie a efectuat ea însăși, fie a comandat examinări ale sistemului ECURIE în scopul evaluării și al îmbunătățirii acestuia. ECURIE a fost dezvoltat de Comisie în coordonare cu Sistemul unificat pentru schimb de informații referitor la incidente și situații de urgență (USIE) al AIEA. De asemenea, ECURIE s-a dovedit a fi operațional din punct de vedere tehnic în cazuri reale în care statele membre au transmis alerte³⁴.

38 Curtea a constatat însă că Comisia nu a urmărit situația în anumite domenii-cheie pe care le identificase ca având nevoie de îmbunătățiri atunci când a evaluat mecanismele. De exemplu, lecțiile învățate în urma alertelor ECURIE reale au arătat importanța pe care o are informarea publicului și că aceasta ar trebui să facă parte din exercițiile ECURIE. Comisia a identificat totodată nevoia de a dezvolta un program de formare ECURIE regulat care să se adreseze atât autorităților naționale, cât și propriului personal. Curtea a constatat că Comisia a realizat progrese minore în remedierea acestor probleme, chiar dacă le consideră importante.

³¹ Conform articolului 5 alineatul (2) din Decizia 87/600/Euratom a Consiliului, Comisia și autoritățile competente ale statelor membre stabilesc de comun acord procedurile detaliate privind schimbul rapid de informații în caz de urgență radiologică.

³² În conformitate cu articolul 5 alineatul (2) din Decizia 87/600/Euratom a Consiliului.

³³ Articolul 5 alineatul (2) din Decizia 87/600/Euratom a Consiliului.

³⁴ Până la momentul desfășurării acestui audit, alertele ECURIE fuseseră utilizate de două ori, ambele în 2008: pentru incidentul din Slovenia (Krsko) din 4 iunie 2008 și pentru incidentul de la unitatea de producție de radioizotopi IRE de la Fleurus, Belgia, din 28 august 2008.

Avizele Comisiei privind proiectele de investiții contribuie la consolidarea securității nucleare

39 Persoanele fizice și întreprinderile (investitorii) au obligația de a notifica Comisia cu privire la orice proiect de investiții în industria nucleară care vizează instalații noi, înlocuiri sau transformări cel târziu cu trei luni înainte de încheierea primelor contracte cu furnizorii. Dacă lucrările urmează să fie realizate de investitor, acestea trebuie notificate cu cel puțin trei luni înainte de începerea lucrărilor.

40 Tipurile de investiții și informațiile pe care investitorii trebuie să le comunice sunt specificate de două regulamente Euratom. Regulamentul (Euratom) nr. 2587/1999 al Consiliului detaliază tipurile de proiecte care trebuie notificate Comisiei, precum și pragurile în materie de costuri pentru fiecare tip de proiect începând de la care notificarea este obligatorie. Regulamentul (CE) nr. 1209/2000 al Comisiei prevede conținutul pe care trebuie să îl aibă astfel de notificări.

41 În conformitate cu articolul 43 din Tratatul Euratom, Comisia are obligația de a discuta cu investitorii „**toate aspectele**” proiectelor de investiții care au legătură cu obiectivele tratatului. În urma acestei discuții, Comisia comunică punctul său de vedere statului membru implicat. Nici în Tratatul Euratom și nici în legislația secundară aferentă nu sunt prevăzute termene-limită în care Comisia trebuie să analizeze proiectele.

42 Avizele Comisiei cu privire la proiectele de investiții nucleare nu au forță juridică obligatorie³⁵. Dar numai proiectele care au primit un aviz „favorabil” sunt eligibile pentru împrumuturi Euratom³⁶.

³⁵ Articolul 288 TFUE: „Recomandările și avizele nu sunt obligatorii.”

³⁶ Conform Deciziei 94/179/Euratom a Consiliului, este necesar avizul favorabil al Comisiei „din punct de vedere tehnic și economic” pentru contractarea de împrumuturi Euratom pentru proiecte de investiții legate de producția industrială de electricitate implementate în centrale nucleare în statele membre și în țările terțe eligibile.

Avizele implică evaluarea conformității investițiilor cu dispozițiile legale și conțin sugestii de ameliorare

43 Pentru perioada 2000-2018, Comisia a adoptat 75 de avize. Toate avizele formulate de Comisie au concluzionat că investițiile îndeplineau obiectivele tratatului, în unele cazuri sub rezerva anumitor condiții, astfel cum este explicat în avizele respective.

44 Curtea a analizat patru avize emise de Comisie cu privire la proiecte de investiții în industria nucleară, cu scopul de a determina dacă aceasta urmează procedura stabilită în Tratatul Euratom³⁷ și în legislația secundară aferentă³⁸ și dacă evaluează respectarea de către proiect a tuturor obligațiilor relevante în materie de securitate nucleară specificate în Tratatul Euratom. Curtea a selectat cele mai recente avize ale Comisiei, ținând seama de relevanța (tipul) și de importanța proiectului de investiții.

45 Pentru toate cele patru avize, Curtea a constatat că Comisia evaluase conformitatea proiectelor respective cu toate dispozițiile relevante legate de securitatea nucleară din Tratatul Euratom. Comisia determină dacă proiectul de investiții, încă din primele etape ale acestuia, asigură și garantează respectarea obiectivelor în materie de securitate nucleară. Avizele sunt fundamentate pe dovezi științifice care vin în sprijinul recomandărilor propuse, acestea din urmă fiind discutate cu investitorul.

46 De exemplu, două dintre avizele Comisiei³⁹ se referă la:

- avizul favorabil al Consiliului Științific privind Radiațiile Ionizante referitor la evaluarea proiectului investitorului;
- acțiunile și investițiile necesare pentru asigurarea funcționării în condiții de siguranță pe termen lung a centralei;

³⁷ Articolele 41-43.

³⁸ Regulamentul (Euratom) nr. 2587/1999 al Consiliului din 2 decembrie 1999 de definire a proiectelor de investiții care se transmit Comisiei în conformitate cu articolul 41 din Tratatul de instituire a Comunității Europene a Energiei Atomice (JO L 315, 9.12.1999, p. 1) și

Regulamentul (CE) nr. 1209/2000 al Comisiei din 8 iunie 2000 de definire a procedurilor de efectuare a comunicărilor prevăzute la articolul 41 din Tratatul de instituire a Comunității Europene a Energiei Atomice (JO L 138, 9.6.2000, p. 12).

³⁹ Publicate pe pagina de internet a investitorului la 23 martie 2017.

- o planurile vizând ameliorarea permanentă a securității nucleare;
- o planul de acțiune elaborat în urma testelor de rezistență; și
- o evaluările *inter pares* și măsurile ulterioare luate de investitor.

47 Aceste două avize recomandă totodată:

- o să se dea curs în integralitate și în timp util tuturor rezultatelor și recomandărilor obținute în urma testelor de rezistență;
- o să se dea curs în integralitate și în timp util tuturor rezultatelor și recomandărilor obținute în urma evaluărilor *inter pares*;
- o să se pună în practică în timp util îmbunătățirile în materie de securitate nucleară; și
- o să se planifice și să se implementeze în cadrul centralei nucleare o soluție pentru depozitarea definitivă a combustibilului uzat și a deșeurilor radioactive.

Cadrul legislativ actual trebuie actualizat astfel încât să reflecte evoluțiile recente din domeniul securității nucleare

48 Regulamentele 2587/1999 și 1209/2000 au fost adoptate cu două decenii în urmă. Ele datează de dinainte de cele mai recente evoluții în materie de politică și de legislație în domeniul securității nucleare și al gestionării deșeurilor radioactive: strategiile energetice europene din 2014 și din 2015⁴⁰, care stabilesc obiectivele UE în materie, și cele mai recente directive Euratom (Directiva privind combustibilul uzat și deșeurile radioactive din 2011, Directiva privind normele de securitate de bază din 2013 și Directiva actualizată privind securitatea nucleară din 2014).

49 Pentru a putea discuta „toate aspectele” proiectelor de investiții care au legătură cu obiectivele tratatului⁴¹, Comisia are nevoie de informații detaliate din partea investitorului. În conformitate cu articolul 3 din Regulamentul (Euratom) nr. 2587/1999, comunicarea proiectelor „se limitează la elementele necesare discuției [...], în special la orice informații privind”, printre altele, tipul de produse sau de

⁴⁰ „Strategia europeană pentru securitate energetică”, COM(2014) 330. „O strategie-cadru pentru o uniune energetică rezilientă cu o politică prospectivă în domeniul schimbărilor climatice”, COM(2015) 80.

⁴¹ Astfel cum este prevăzut la articolul 43 din Tratatul Euratom.

activitate și capacitatea de producție sau stocare. Regulamentul (CE) nr. 1209/2000 definește sfera informațiilor pe care investitorul trebuie să le comunice.

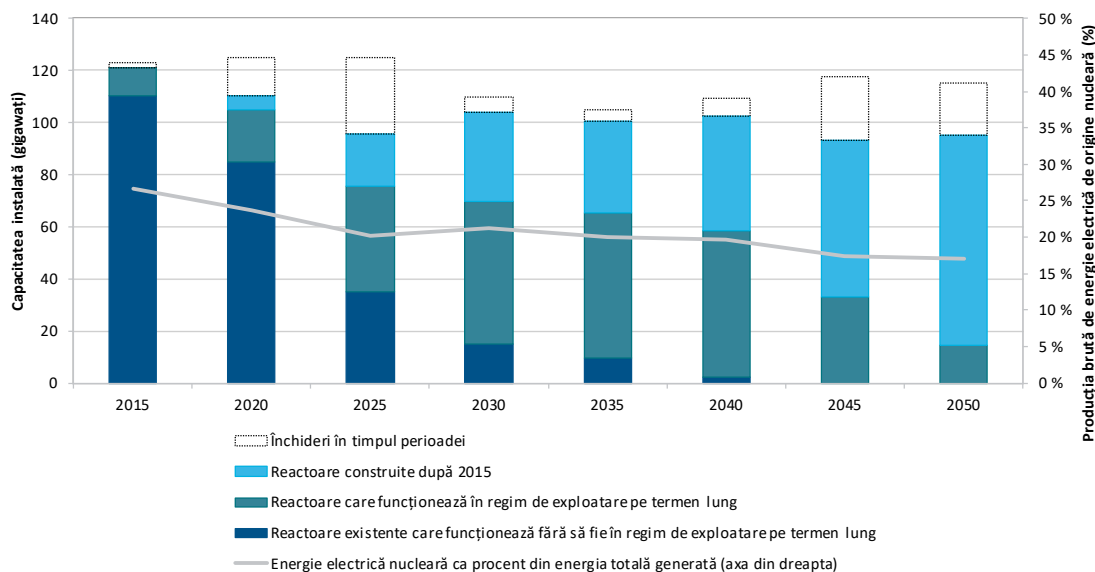
50 Aceste două regulamente sunt depășite din punctul de vedere al tipurilor de investiții care trebuie comunicate, întrucât ele nu reflectă cele mai recente evoluții din industria nucleară.

51 Curtea a identificat o notificare care privea o investiție într-o tehnologie nouă pentru care Comisia a fost nevoită să solicite informații suplimentare pentru a clarifica activitatea industrială vizată de proiect, întrucât activitatea ce făcea obiectul notificării nu se regăsea în niciuna dintre categoriile enumerate în Regulamentul (Euratom) nr. 2587/1999. În acest caz, investitorul a fost de acord să pună la dispoziția Comisiei informațiile suplimentare solicitate de aceasta. Curtea a identificat însă un alt caz, în care era vorba de o investiție în exploatare pe termen lung, pe care investitorul a refuzat să o notifice Comisiei, cu argumentul că astfel de investiții nu reprezintă o investiție în sine, ci un proces continuu de actualizare și de modernizare a unui reactor, ceea ce nu necesită o notificare. Întrucât Regulamentul (Euratom) nr. 2587/1999 nu specifică dacă aceste tipuri de investiții trebuie notificate Comisiei, comunicarea unor astfel de proiecte depinde de bunăvoința investitorilor.

52 Ambiguitatea în ceea ce privește obligația de a notifica investițiile în exploatare pe termen lung prezintă o relevanță deosebită având în vedere că durata de viață medie a reactoarelor europene se apropie de 30 de ani. Astfel de investiții au loc în prezent la numeroase reactoare, cu scopul de a prelungi funcționarea instalațiilor nucleare dincolo de durata de viață inițială proiectată. Comisia se așteaptă ca, în anii următori, investițiile în exploatare pe termen lung să constituie cea mai mare parte a investițiilor nucleare atât pe termen scurt, cât și pe termen mediu⁴² (a se vedea *figura 6*).

⁴² SWD(2017) 158 final: documentul de lucru al serviciilor Comisiei, care însoțește comunicarea Comisiei „Program nuclear cu caracter informativ prezentat în temeiul articolului 40 din Tratatul Euratom”.

Figura 6 – Proiecție privind capacitatea nucleară instalată, incluzând investițiile în exploatare pe termen lung, pentru UE-28

Sursa: Curtea de Conturi Europeană, pe baza unui grafic furnizat de Comisie.

53 De asemenea, Curtea a constatat că pragurile pentru investiții (sumele corespunzătoare costurilor) care sunt specificate în Regulamentul (Euratom) nr. 2587/1999 nu sunt clare în ceea ce privește elementele care trebuie luate în considerare în calculul costului total al investiției (de exemplu, durata investiției, tipul investiției etc.).

54 În perioada 2015-2018, Comisia a transmis cinci scrisori către investitori pentru a le reaminti de obligația de notificare. Curtea a examinat toate cele cinci cazuri. În unul dintre cazuri, investitorul nu a trimis niciun răspuns Comisiei. Într-un alt caz, investitorul a refuzat să notifice Comisia cu privire la investiție, argumentând că investiția nu atingea pragul în materie de costuri stabilit de Regulamentul (Euratom) nr. 2587/1999. Potrivit investitorului, cerința s-ar aplica numai anumitor componente individuale care depășesc pragul definit, și nu proiectului în ansamblu.

55 Comisia nu a pus în aplicare proceduri pentru a urmări cazurile de neconformitate în niciunul dintre cele cinci cazuri. Atunci când Comisia consideră că un investitor nu a respectat obligația de a-i notifica un proiect de investiție, ea poate avea în vedere să lanseze o procedură premergătoare constatării neîndeplinirii obligațiilor împotriva statului membru în cauză (schimburi de informații suplimentare și reuniuni cu investitorul și/sau cu statul membru), care poate fi urmată de o procedură de constatare a neîndeplinirii obligațiilor. Până la momentul desfășurării auditului Curții, Comisia nu luase nicio măsură suplimentară pentru a asigura respectarea obligației de

notificare a proiectelor. Argumentul invocat de Comisie pentru a justifica alegerea sa de a nu urmări aceste cazuri a fost că legislația era neclară în ceea ce privește tipul și dimensiunea proiectelor pentru care notificarea era considerată obligatorie.

56 Pachetul din 2015 al Comisiei pentru o uniune energetică conține angajamentul de a actualiza și de a consolida cerințele privind informațiile care trebuie furnizate cu privire la proiectele de instalații nucleare, preconizând să se specifice mai detaliat informațiile care trebuie comunicate de investitori⁴³. Pachetul stabilește anul 2015 ca termen pentru un regulament al Consiliului de actualizare a cerințelor de informare cu privire la investițiile nucleare.

57 În 2015, Comisia a prezentat evaluarea inițială a impactului pentru regulamentul actualizat, specificând mai în detaliu tipurile de investiții care să facă obiectul unei notificări obligatorii și informațiile care trebuie furnizate de investitor. Această evaluare a fost urmată de o consultare publică⁴⁴, la care au răspuns 40 de părți interesate (investitori potențiali, asociații din industria nucleară, administrații publice, autorități de reglementare, ONG-uri și cetățeni în calitate de persoane fizice). Deși soluțiile propuse difereau, toate părțile erau de acord că procedura care duce la adoptarea avizului Comisiei ar putea fi eficientizată.

58 Agenda Comisiei arată că data planificată pentru adoptarea unui regulament actualizat este al doilea trimestru din 2020. Până la momentul desfășurării auditului Curții, Comisia nu finalizase încă evaluarea feedbackului obținut în urma consultării publice din 2016 și nu întocmise încă raportul inițial (etapa următoare în cadrul procesului⁴⁵). Comisia nu a explicat motivele care au dus la întârzieri în actualizarea cadrului.

⁴³ COM(2015) 80 final (Pachetul pentru o uniune energetică).

⁴⁴ Consultare publică: *Revision of the information and procedural requirements under Articles 41 to 44 of the Euratom Treaty*.

⁴⁵ *Better Regulation Guidelines*, 2017, capitolul III „Impact assessment”.

Comisia nu instituise o procedură solidă pentru formularea avizelor sale privind proiectele de investiții nucleare și pentru verificarea funcționării instalațiilor de monitorizare a radioactivității

59 Curtea a evaluat modul în care Comisia întocmește avizele sale cu privire la proiectele de investiții nucleare și modul în care aceasta a organizat verificările pe care le efectuează cu privire la instalațiile utilizate de statele membre pentru monitorizarea permanentă a nivelului de radioactivitate în atmosferă, ape și sol.

Elaborarea avizelor

60 În cazul celor patru avize selectate, Curtea a examinat dacă procedurile utilizate de Comisie pentru întocmirea avizelor acesteia garantau o evaluare exhaustivă, consecventă și coerentă a investițiilor nucleare.

61 Pentru pregătirea evaluării sale, Comisia urmează procedura-cadru prevăzută: la articolele 41-44 din Tratatul Euratom (a se vedea punctul [39](#)); în Regulamentul (Euratom) nr. 2587/1999 și în Regulamentul (CE) nr. 1209/2000 (a se vedea punctul [40](#)); într-un act din 2002 de delegare de competențe⁴⁶ și procesul-verbal⁴⁷ utilizat de serviciile Comisiei.

62 Direcția Generală Energie coordonează procesul de întocmire a avizelor, care include consultări cu 12 alte servicii ale Comisiei. Direcția generală coordonatoare este responsabilă de colectarea feedbackului din partea celorlalte servicii și de discutarea eventualelor preocupări cu investitorul. Avizele Comisiei urmează un model standard. După un proces de validare pe plan intern, comisarul pentru energie adoptă, în numele Comisiei, avizele privind proiectele de investiții nucleare.

63 Curtea a identificat o serie de limitări care afectează procedura-cadru a Comisiei:

- o Comisia nu a definit sfera evaluării în funcție de tipul de proiect, criteriile prin care să se asigure că acoperă toate aspectele relevante sau modul în care să facă uz de alte informații privind securitatea nucleară atunci când își elaborează avizele, cum ar fi testele de rezistență, evaluările *inter pares* și rezultatele transpunerii

⁴⁶ SEC(2002) 583.

⁴⁷ PV(2002)1569 final.

directivelor. În schimb, Comisia definește „domenii pentru evaluare” de la caz la caz, în funcție de caracteristicile proiectului pentru care a primit o notificare.

- În cazul proiectelor considerate complexe și foarte tehnice, Comisia poate întocmi rapoarte tehnice, alături de documentația internă care sintetizează activitatea desfășurată în scopul avizului respectiv. Nu există însă criterii care să definească situațiile în care un proiect este considerat a fi complex și nici cele în care ar trebui compilată o astfel de documentație.

64 Curtea consideră că procedura-cadru existentă în prezent nu asigură coerență, exhaustivitate și consecvență în ceea ce privește avizele Comisiei. Curtea a constatat, de exemplu, în cazul unui aviz, spre deosebire de alte avize pe care le-a examinat, că Comisia nu acoperă aspecte precum conformitatea cu cadrul juridic privind securitatea nucleară și protecția radiologică, siguranța aprovizionării cu combustibil, gestionarea combustibilului uzat și a deșeurilor radioactive/dezafectarea sau controlul garanțiilor nucleare.

65 Comisia a recunoscut nevoia de a-și îmbunătăți procedurile și a întocmi un proiect de document în acest scop în 2017. Cu toate acestea, Comisia nu aprobase încă această versiune-proiect până la momentul auditului.

Verificarea instalațiilor de monitorizare a radioactivității

66 Articolul 35 din Tratatul Euratom prevede că fiecare stat membru realizează instalațiile necesare efectuării controlului permanent al nivelului de radioactivitate în atmosferă, ape și sol, precum și controlul respectării normelor de bază. Conform dispozițiilor aceluiași articol, Comisia are dreptul de a verifica funcționarea și eficacitatea acestor instalații.

67 Obiectivul general al verificărilor realizate în temeiul articolului 35 este de a verifica dacă instalații de monitorizare permanentă există efectiv și sunt funcționale și dacă monitorizarea este realizată în condiții de eficiență⁴⁸. Comisia verifică atât funcționarea, cât și eficiența instalațiilor (inclusiv laboratoarele de analiză, echipamentele de monitorizare mobile etc.), precum și gradul de adecvare al sistemului de monitorizare a mediului.

⁴⁸ SWD(2013) 226 final.

68 Curtea a evaluat dacă Comisia și-a exercitat dreptul de a verifica aceste instalații prin efectuarea unor verificări la intervale regulate, dacă a utilizat în acest scop o metodologie coerentă și clară și dacă a asigurat o raportare și o monitorizare adecvată a constatărilor sale.

69 O comunicare a Comisiei⁴⁹ definește mecanismele de desfășurare a vizitelor de verificare și descrie de manieră generală sfera, obiectivele, principiile de selecție a instalațiilor care urmează să fie verificate, planificarea vizitelor și raportarea.

70 Comisia efectuează verificările sale pe baza unui program continuu pe trei ani⁵⁰, care este actualizat o dată la șase luni. Acoperirea geografică și experiența verificărilor anterioare, precum și interesul public constituie principalele criterii pentru selecția instalațiilor care urmează să fie verificate. În scopul planificării, Comisia ține evidența acoperirii teritoriale, și anume numărul de verificări efectuate în fiecare stat membru. Până la momentul auditului, Comisia efectua în medie aproximativ cinci-șase verificări pe an.

71 Practica obișnuită a Comisiei este de a publica constatările sale principale și raportul său tehnic, alături de observațiile statului membru. În raportul de verificare, Comisia poate formula recomandări și sugestii sau poate să își exprime aprecierea cu privire la o anumită bună practică sau la un echipament deosebit de bun. Comisia urmărește situația acțiunilor întreprinse în urma constatărilor sale de la caz la caz, ținând cont de natura specifică a verificării și de importanța recomandărilor. Acolo unde sunt formulate recomandări, Comisia solicită statului membru să raporteze cu privire la măsurile luate. De asemenea, Comisia poate desfășura o vizită de control pentru a verifica dacă recomandările anterioare au beneficiat de atenția cuvenită.

72 În ceea ce privește metodologia de efectuare a verificărilor, Curtea a identificat neajunsuri asemănătoare celor detectate în legătură cu avizele formulate de Comisie pentru proiectele de investiții nucleare. Comisia nu dispunea nici de orientări cu privire la metodologia specifică pentru desfășurarea unor astfel de verificări și nici de criterii în funcție de care să evalueze funcționarea și eficiența instalațiilor sau gradul de adecvare al programului de monitorizare a mediului. Nu existau orientări convenite cu

⁴⁹ *Verification of environmental radioactivity monitoring facilities under the terms of Article 35 of the Euratom Treaty – Practical arrangements for the conduct of verification visits in Member States* (2006/C 155/02) din 4 iulie 2006.

⁵⁰ Conform comunicării 2006/C 155/02 din 4 iulie 2006 (paragraful 15), verificările sunt efectuate, în general, în conformitate cu un program anual stabilit de Comisie.

privire la procedura de urmărire care să definească în ce fel de cazuri Comisia ar trebui să procedeze la o vizită de control.

73 În ultimii ani, Comisia a derulat un proiect intern, menit să elaboreze orientări pentru efectuarea verificărilor, inclusiv o metodologie clară și criterii prestabilite. Cu toate acestea, până la momentul auditului Curții, serviciile Comisiei nu ajunseseră la un acord intern cu privire la astfel de orientări.

Concluzii și recomandări

74 Curtea concluzionează că, per ansamblu, Comisia a contribuit în mod adecvat la securitatea nucleară în UE, însă aceasta ar trebui să actualizeze cadrul juridic și orientările sale interne.

75 În ceea ce privește rolul Comisiei în monitorizarea transpunerii directivelor Euratom în legislațiile naționale, Curtea a constatat că aceasta a fost mai bine pregătită pentru cele mai recente două directive, și anume Directiva modificată privind securitatea nucleară și Directiva privind normele de securitate de bază, decât pentru cea anterioară, și anume Directiva privind combustibilul uzat și deșeurile radioactive (punctele 23-24). În cazul celor două directive mai recente, serviciile Comisiei au aprobat documentele-cheie strategice înainte de termenele stabilite pentru transpunere și au recurs la mai multe instrumente de promovare a conformității decât pentru Directiva privind combustibilul uzat și deșeurile radioactive.

76 În cazul Directivei privind combustibilul uzat și deșeurile radioactive, la aproape șase ani de la expirarea termenului pentru transpunere, se aflau încă în derulare 13 proceduri de constatare a neîndeplinirii obligațiilor (punctele 25-26). În mod similar, astfel de proceduri se aflau încă în derulare în majoritatea statelor membre în legătură cu neconformitatea programelor naționale cerute de această directivă, la patru ani de la expirarea termenului pentru transpunere. Curtea a constatat că procedurile de constatare a neîndeplinirii obligațiilor se derulau uneori într-un ritm lent (punctele 26-28).

Recomandarea 1 – Actualizarea abordării privind monitorizarea transpunerii directivelor Euratom

Pentru a facilita și a monitoriza cu o mai mare eficacitate transpunerea în timp util, în mod exhaustiv și cu acuratețe a viitoarelor directive Euratom de către statele membre, Comisia ar trebui să definească orientări care să prevadă o evaluare a riscurilor, precum și aprobarea unei strategii și a unor orientări interpretative cu cel puțin un an înainte de termenul stabilit pentru transpunere. Strategia ar trebui să stipuleze ca recursul la instrumente de promovare a conformității să aibă loc încă din etapa de dinaintea transpunerii.

Data-țintă pentru punerea în aplicare a recomandării: directive adoptate după 2020.

77 Rolul Comisiei în abordarea transfrontalieră în eventualitatea unei urgențe radiologice este limitat în mare parte la gestionarea unui instrument tehnic, întrucât asigurarea unor mecanisme de pregătire și de intervenție în situații de urgență este o responsabilitate națională. Comisia gestionează mecanismele ECURIE într-un mod suficient de adecvat pentru a îndeplini obligațiile ce decurg din Decizia 87/600/Euratom a Consiliului (punctele **31-36**), deși ar putea ameliora modul în care dă curs lecțiilor învățate și chestiunilor pe care le-a identificat ca având nevoie de îmbunătățiri.

78 În ceea ce privește avizele Comisiei privind proiectele de investiții, Curtea a constatat că actualul cadru nu este la zi în raport cu cele mai recente evoluții în materie de politici, în materie legislativă și în materie tehnologică din domeniul securității nucleare (punctele **48-55**). Cadrul existent nu garantează faptul că Comisia obține informațiile de care are nevoie pentru a discuta „**toate aspectele**” proiectelor de investiții care au legătură cu obiectivele tratatului⁵¹. Până la momentul auditului Curții, Comisia nu mai avansase deloc din 2016 în procesul de propunere a unei actualizări a legislației (punctele **56-58**).

79 Comisia recurge la rezultatele evaluărilor *inter pares* ca sursă de informații în evaluarea transpunerii și a punerii în aplicare a directivelor (punctul **29**), precum și în elaborarea avizelor sale cu privire la proiectele de investiții (punctele **46-47**). Odată finalizate verificările privind transpunerea și conformitatea, Comisia va continua să fie responsabilă de monitorizarea rezultatelor evaluărilor *inter pares*.

Recomandarea 2 – Actualizarea cadrului legislativ

Atunci când, în conformitate cu pachetul din 2015 pentru o uniune energetică, Comisia prezintă o propunere legislativă de actualizare a cadrului care acoperă proiectele de investiții nucleare, aceasta ar trebui să țină seama de:

- cele mai recente evoluții legislative și în materie de politici din domeniul securității nucleare, precum și de cele mai recente directive Euratom;
- cele mai recente schimbări apărute în ceea ce privește natura proiectelor de investiții nucleare, în special tehnologiile noi și investițiile în exploatare pe termen lung;

⁵¹ Astfel cum este prevăzut la articolul 43 din Tratatul Euratom.

- o experiența participării sale la evaluări *inter pares* în calitate de observator.

Data-țintă pentru punerea în aplicare a recomandării: 2022.

80 Comisia contribuie la îmbunătățirea securității nucleare și a protecției radiologice în UE prin avizele pe care le emite cu privire la proiectele de investiții nucleare și prin verificările sale la nivelul instalațiilor utilizate de statele membre pentru monitorizarea permanentă a nivelului de radioactivitate. Auditul Curții a pus însă în lumină unele limitări care au potențialul de a reduce din valoarea adăugată a activităților Comisiei. Curtea a constatat că Comisia nu dispune de proceduri solide pentru a formula avizele sale referitoare la investiții nucleare (punctele **60-65**) și pentru a verifica instalațiile utilizate de statele membre pentru monitorizarea radioactivității (punctele **66-73**). Lipsa unor metodologii aprobate lasă loc unor marje ridicate de discreție Comisiei, ceea ce subminează exhaustivitatea, consecvența și coerența acestor activități.

Recomandarea 3 – Actualizarea procedurilor

Pentru a asigura o abordare consecventă și coerentă în verificarea instalațiilor de monitorizare a radioactivității și în elaborarea avizelor referitoare la investiții nucleare, Comisia ar trebui să stabilească proceduri interne care să garanteze faptul că aceste activități sunt desfășurate în mod consecvent, sunt documentate și sunt revizuite.

Data-țintă pentru punerea în aplicare a recomandării: 2022.

Prezentul raport a fost adoptat de Camera I, condusă de domnul Joao Figueiredo, membru al Curții de Conturi, la Luxemburg, în ședința sa din 8 ianuarie 2020.

Pentru Curtea de Conturi

Klaus-Heiner Lehne
Președinte

Anexe

Anexa I – Verificările Comisiei

Tabelul 1 – Verificările privind transpunerea

	Directiva privind combustibilul uzat și deșeurile radioactive	Directiva privind securitatea nucleară	Directiva privind normele de securitate de bază
Termenul pentru transpunere	23.8.2013	15.8.2017	6.2.2018
Notificările transmise înainte de expirarea termenului pentru transpunere sau înainte de inițierea procedurilor de constatare a neîndeplinirii obligațiilor de comunicare a măsurilor de transpunere	17	24	21
Încheierea verificărilor pentru statele membre care au comunicat măsurile lor de transpunere înainte de inițierea procedurilor de constatare a neîndeplinirii obligațiilor de comunicare	11.2013	6.2018	în curs ⁵²
Durata verificării pentru statele membre care au comunicat măsurile lor de transpunere înainte de inițierea procedurilor de constatare a neîndeplinirii obligațiilor (în luni) – valoarea-țintă: 6 luni ⁵³	3	10	în curs
Numărul de state membre care nu notificaseră Comisia cu privire la transpunerea completă până la momentul desfășurării acestui audit (iulie 2019)	0	1	8
Numărul de proceduri de constatare a neîndeplinirii obligațiilor de comunicare și de transpunere completă care au fost inițiate	13	7	9
Intervalul de timp dintre scrisoarea de punere în întârziere și avizul motivat (în luni)	24-29	6-9	8-10
Durata globală a procedurilor de constatare a neîndeplinirii obligațiilor (în luni)	50 ⁵⁴	în curs	în curs

⁵² Comisia estimează că își va finaliza verificările în primul trimestru din 2020; durata estimată: 23-25 de luni

⁵³ Comisia Europeană, *Better Regulation Toolbox 37* (Setul de instrumente pentru o mai bună legiferare, instrumentul nr. 37).

⁵⁴ Durata celei mai lungi proceduri de constatare a neîndeplinirii obligațiilor.

Tabelul 2 – Verificările privind conformitatea

	Directiva privind combustibilul uzat și deșeurile radioactive	Directiva privind securitatea nucleară	Directiva privind normele de securitate de bază
Data începerii verificării	24.8.2013	1.6.2018	nedemarată încă
Data de încheiere a verificării	6.2018	în curs	nedemarată încă
Durata globală a verificării (în luni) – valoarea-țintă: 16-24 de luni ⁵⁵	57	în curs	nedemarată încă
Numărul verificărilor (pentru statele membre) finalizate până la momentul auditului	28	14	nedemarată încă
Numărul de proceduri de constatare a neîndeplinirii obligațiilor inițiate	15	0	nedemarată încă
Numărul de proceduri de constatare a neîndeplinirii obligațiilor în curs la momentul auditului	13	0	nedemarată încă

Tabelul 3 – Programele naționale prevăzute de Directiva privind combustibilul uzat și deșeurile radioactive

	Necomunicare	Neconformitate
Data începerii verificării	23.8.2015	23.8.2015
Data de încheiere a verificării	11.2015	5.2018
Durata globală a verificărilor (luni)	3	33
Numărul de proceduri de constatare a neîndeplinirii obligațiilor inițiate	9	17
Numărul de proceduri de constatare a neîndeplinirii obligațiilor în curs la momentul auditului	1	17

⁵⁵ Comisia Europeană, *Better Regulation Toolbox 37* (Setul de instrumente pentru o mai bună legiferare, instrumentul nr. 37).

Anexa II – Exemple de cazuri de neconformitate în transpunerea Directivei privind combustibilul uzat și deșeurile radioactive

Articol din Directiva privind combustibilul uzat și deșeurile radioactive	Cerință	Neconformitate
Articolul 5 alineatul (1) litera (c)	Statele membre trebuie să instituie un cadru național care include un sistem de autorizare a activităților și/sau a instalațiilor de gestionare a combustibilului uzat și a deșeurilor radioactive.	Sistemul de autorizare instituit de unele state membre nu includea toate activitățile legate de gestionarea combustibilului uzat și a deșeurilor radioactive, cum ar fi depozitarea definitivă a deșeurilor, precum și alegerea amplasamentului, proiectarea, construcția și închiderea instalațiilor.
Articolul 6 alineatul (3)	Statele membre trebuie să se asigure că autorității de reglementare competente i se acordă atribuțiile legale și resursele umane și financiare necesare pentru a-și îndeplini obligațiile în temeiul acestei directive.	Unele state membre nu au reușit să demonstreze că autorității de reglementare competente i-au fost acordate resursele necesare pentru a-și îndeplini obligațiile în temeiul acestei directive.
Articolul 7 alineatul (3)	Statele membre trebuie să se asigure că cerințele de autorizare includ o demonstrație a siguranței care acoperă dezvoltarea și funcționarea unor activități nucleare și dezvoltarea, funcționarea și dezafectarea sau închiderea unor instalații nucleare, inclusiv etapa ulterioară închiderii unei instalații de depozitare definitivă.	Unele state membre nu au reușit să se asigure că cerințele de demonstrație a siguranței acopereau toate aspectele.
Articolul 7 alineatul (5)	Cadrele naționale trebuie să impună deținătorilor de autorizație obligația de a asigura resurse umane și financiare adecvate.	Unele state membre nu au inclus nicio referire la resurse umane adecvate.
Articolul 8	Cadrele naționale trebuie să impună tuturor părților obligația de a adopta măsuri de educație și formare pentru personalul propriu, precum și activități de cercetare și dezvoltare pentru a răspunde nevoilor programelor naționale.	Unele state membre nu au reușit să asigure faptul că toate părțile, inclusiv entitățile care generează combustibil uzat și deșeurii radioactive, deținătorii de autorizație, autoritățile de reglementare competente și alte autorități, aveau obligația de a adopta măsuri de educație și formare pentru personalul propriu. Măsurile de transpunere ale unora dintre statele membre nu fac nicio referire la activități de cercetare și dezvoltare.

Glosar

Accident: un eveniment neintenționat care are sau care poate avea consecințe semnificative din perspectiva radioactivității sau a securității nucleare.

Autorizație: orice document legal prin care se autorizează anumite activități legate de gestionarea combustibilului uzat sau a deșeurilor radioactive sau prin care se conferă răspunderea pentru alegerea amplasamentului, proiectarea, construcția, punerea în funcțiune, exploatarea, dezafectarea sau închiderea unei instalații de gestionare a combustibilului uzat sau a deșeurilor radioactive sau a unei instalații nucleare.

Avizele Comisiei: punctele de vedere ale Comisiei formulate cu privire la proiectele de investiții nucleare în conformitate cu procedura prevăzută la articolele 41-44 din Tratatul Euratom.

Combustibil uzat: combustibil nuclear care a fost înlăturat dintr-un miez de reactor în urma iradierii. Combustibilul uzat poate fi reprocesat sau poate fi depozitat definitiv dacă este considerat deșeu radioactiv.

EU Pilot: un dialog informal între Comisie și un stat membru privind o posibilă nerespectare a legislației UE, înainte de inițierea unei proceduri formale de constatare a neîndeplinirii obligațiilor.

Exploatare pe termen lung: exploatarea unei centrale nucleare pe o perioadă care depășește durata stabilită în autorizație, în norme sau în reglementări, sub rezerva îndeplinirii în continuare a cerințelor de autorizare.

Incident: orice eveniment neintenționat ale cărui consecințe reale sau potențiale nu sunt neglijabile din punctul de vedere al protecției împotriva radiațiilor sau al securității nucleare.

Instalație nucleară: o centrală nucleară, o centrală de îmbogățire a uraniului, o fabrică de combustibil nuclear, o uzină de reprocesare, un reactor de cercetare, instalații de depozitare a combustibilului uzat și instalații de depozitare a deșeurilor radioactive care se află pe același sit nuclear.

Intervenție în situații de urgență: derularea unei acțiuni menite să atenueze consecințele unei situații de urgență.

Iradieră: expunere la radiații.

Întreprindere: orice persoană fizică sau juridică care răspunde din punct de vedere juridic în temeiul legislației naționale de o sursă de radiație sau de desfășurarea unei activități susceptibile să sporească expunerea persoanelor fizice la radiații provenite dintr-o sursă de radiație.

Nuclear(ă): legat de sau utilizând energie produsă prin fisiune nucleară sau prin fuziune nucleară.

Pregătirea pentru situații de urgență: starea de pregătire care permite luarea unor măsuri în vederea atenuării consecințelor unei situații de urgență.

Radiație ionizantă: energia transferată sub formă de particule sau de unde electromagnetice, capabilă să producă ioni, direct sau indirect, de exemplu atomi sau molecule cu sarcină electrică.

Radioactivitate: fenomenul prin care atomii suferă o dezintegrare aleatorie spontană, însoțită, de regulă, de emisia unor radiații.

Test de rezistență: evaluări ale riscului și ale siguranței, realizate pentru toate centralele nucleare din UE cu scopul de a măsura capacitatea lor de a face față unor pericole precum cutremure, inundații, atacuri teroriste și coliziuni cu aeronave.

Urgență: o situație de urgență nucleară sau de radiație neprevăzută care impune luarea unor măsuri imediate pentru a preveni sau pentru a atenua consecințe negative grave.

Valoare adăugată: valoarea generată în urma unei intervenții a UE, în plus față de valoarea care ar fi putut fi obținută de un stat membru acționând singur.

Acronime

AEN: Agenția pentru Energie Nucleară

AIEA: Agenția Internațională pentru Energie Atomică

CJUE: Curtea de Justiție a Uniunii Europene

ECURIE: Sistemul de schimb de informații în caz de urgență radiologică al Comunității Europene

ENSREG: Grupul european de reglementare pentru siguranța nucleară

EURDEP: Platforma europeană de schimb de date radiologice

JRC: Centrul Comun de Cercetare

TFUE: Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene

USIE: Sistemul unificat pentru schimb de informații referitor la incidente și situații de urgență

WANO: Asociația Mondială a Operatorilor Nucleari

WENRA: Asociația Autorităților de Reglementare în Domeniul Nuclear din Europa de Vest

**RĂSPUNSURILE COMISIEI LA RAPORTUL SPECIAL AL CURȚII DE CONTURI EUROPENE
„COMISIA CONTRIBUIE LA SECURITATEA NUCLEARĂ ÎN UE, DAR SUNT NECESARE
ACTUALIZĂRI”**

SINTEZĂ

I. Securitatea nucleară reprezintă o prioritate pentru Comisia Europeană. Abordarea UE în materie de securitate nucleară se bazează pe principiul atingerii celor mai înalte niveluri de siguranță și principiul depunerii tuturor eforturilor pentru îmbunătățirea continuă a securității, pentru a proteja populația, pentru a controla riscurile, pentru a preveni situațiile de urgență și a răspunde la acestea, precum și pentru a limita orice consecințe negative.

În acest scop, UE a instituit un cadru juridic avansat, obligatoriu din punct de vedere juridic și executoriu privind securitatea nucleară, protecția împotriva radiațiilor, pregătirea pentru situații de urgență și răspunsul la acestea, precum și gestionarea deșeurilor radioactive și a combustibilului uzat, care se bazează pe principiile comune la nivel mondial prevăzute de convențiile internaționale și care a fost consolidat ținând seama de lecțiile învățate în urma accidentului nuclear de la Fukushima și de cele mai recente evoluții științifice.

IV. Ca regulă generală, tratatele conferă Comisiei Europene dreptul de inițiativă pentru a propune noi acte legislative ale UE/Euratom. Totuși, Comisia nu poate adopta ea însăși legislația propusă; aceasta este prerogativa celor două instituții decizionale, Parlamentul European și/sau Consiliul.

IX. A se vedea răspunsurile Comisiei la punctele 63 și 72.

OBSERVAȚII

25. Comisia depune toate eforturile pentru a finaliza verificarea privind conformitatea în perioada de referință de 16 până la 24 de luni, care nu constituie un termen legal și se calculează de la data comunicării măsurilor naționale de transpunere. Prin urmare, verificarea depinde, într-adevăr, de comunicarea acestor măsuri de către statele membre.

Comisia este de acord cu afirmația CCE și precizează că întârzierea ar putea fi explicată prin faptul că statele membre au trebuit să adopte pentru prima dată un program național de gestionare a combustibilului uzat și a deșeurilor radioactive până la 23 august 2015.

38. Informarea publicului în caz de urgență intră în principal în domeniul de competență al statelor membre, în conformitate cu articolul 3 alineatul (1) litera (h) din Decizia 87/600/Euratom a Consiliului. Cu toate acestea, serviciile Comisiei pregătesc comunicate de presă și le transmit purtătorului de cuvânt al Comisiei, ca parte a exercițiilor ECURIE.

În ceea ce privește formarea experților naționali, Comisia organizează, ori de câte ori este necesar, cursuri de formare pentru autoritățile naționale competente în ceea ce privește ECURIE și EURDEP, în special atunci când apar modificări ale sistemului. Necesitatea unor astfel de programe de formare este discutată și convenită cu ocazia reuniunilor autorităților competente din cadrul ECURIE.

63. În ceea ce privește avizele referitoare la proiectele de investiții nucleare, Comisia a utilizat până în prezent proceduri interne bazate pe prevederile Tratatului Euratom și ale regulamentelor în vigoare, și anume *Regulamentul (Euratom) nr. 2587/1999 al Consiliului din 2 decembrie 1999 de definire a proiectelor de investiții care se transmit Comisiei în conformitate cu articolul 41 din Tratatul de instituire a Comunității Europene a Energiei Atomice (JO L 315, 9.12.1999, p. 1-3)* și *Regulamentul (CE) nr. 1209/2000 al Comisiei din 8 iunie 2000 de definire a procedurilor de efectuare a*

comunicărilor prevăzute la articolul 41 din Tratatul de instituire a Comunității Europene a Energiei Atomice (JO L 138, 9.6.2000, p. 12-14).

64. Cazul descris la acest punct de către CCE a fost o notificare voluntară (și anume, un proiect de investiții cu o valoare sub pragul definit de cadrul juridic) care intră sub incidența articolului 1 alineatul (4) din Regulamentul nr. 2587/1999 al Consiliului.

72. Verificările se bazează pe documentul „Verification of environmental radioactivity monitoring facilities under the terms of Article 35 of the Euratom Treaty – Practical arrangements for the conduct of verification visits in Member States” (Verificarea instalațiilor de monitorizare a radioactivității mediului în condițiile prevăzute la articolul 35 din Tratatul Euratom – Modalități practice pentru efectuarea vizitelor de verificare în statele membre) (JO C 155, 4.7.2006, p. 2-5), pe expertiza echipei de verificare și pe o comparație cu modalitățile din alte state membre.

CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

74. Ca regulă generală, tratatele conferă Comisiei Europene dreptul de inițiativă pentru a propune noi acte legislative ale UE/Euratom. Totuși, Comisia nu poate adopta ea însăși legislația propusă; aceasta este prerogativa celor două instituții decizionale, Parlamentul European și/sau Consiliul.

Recomandarea 1 – Actualizarea abordării privind monitorizarea transpunerii directivelor Euratom

Comisia acceptă această recomandare.

Comisia acceptă să definească orientările necesare – care urmează să fie stabilite prin decizia internă a serviciului responsabil al Comisiei – care să prevadă o evaluare a riscurilor în materie de transpunere pentru viitoarele directive Euratom. Această evaluare a riscurilor va viza principalele domenii ale directivelor în cauză, precum și necesitatea de a elabora orientări și/sau strategii interne de interpretare mai detaliate pentru a sprijini personalul Comisiei în ceea ce privește efectuarea verificărilor de conformitate.

Recomandarea 2 – Actualizarea cadrului legislativ

Comisia acceptă această recomandare.

80. A se vedea răspunsurile Comisiei la punctele 63 și 72.

Recomandarea 3 – Actualizarea procedurilor

Comisia acceptă această recomandare.

Comisia este pregătită să stabilească – printr-o decizie a serviciului responsabil al Comisiei – proceduri interne adecvate pentru a se asigura că activitatea de verificare a instalațiilor de monitorizare a radioactivității este realizată, documentată și revizuită în mod constant.

Calendar

Etapa	Data
Adoptarea planului de audit / Demararea auditului	12.12.2018
Trimiterea oficială către Comisie (sau către o altă entitate auditată) a proiectului de raport	21.11.2019
Adoptarea raportului final după procedura contradictorie	8.1.2020
Primirea răspunsurilor oficiale ale Comisiei (sau ale altei entități auditate) în toate versiunile lingvistice	4.2.2020

DREPTURI DE AUTOR

© Uniunea Europeană, 2020.

Politica Curții de Conturi Europene referitoare la reutilizare este pusă în aplicare prin [Decizia nr. 6-2019 a Curții de Conturi Europene](#) privind politica în materie de date deschise și reutilizarea documentelor.

Cu excepția cazului în care se precizează altceva (de exemplu, într-o mențiune separată indicând drepturile de autor), conținutul elaborat de Curtea de Conturi Europeană pentru care UE deține drepturile de autor face obiectul licenței [Creative Commons Attribution 4.0 International \(CC BY 4.0\)](#). Aceasta înseamnă că reutilizarea este autorizată, sub rezerva menționării adecvate a autorilor și a indicării eventualelor modificări. Reutilizatorul nu poate altera sensul sau mesajul inițial al documentelor. Curtea de Conturi Europeană nu răspunde pentru eventualele consecințe ale reutilizării.

Este necesar să obțineți drepturi suplimentare în cazul în care un anumit conținut prezintă persoane fizice ce pot fi identificate, de exemplu în cazul fotografiilor în care apar membri ai personalului Curții de Conturi Europene, sau în cazul în care conținutul include lucrări ale unor terți. Dacă se obține o astfel de autorizație, ea anulează autorizația de natură generală menționată mai sus și va indica în mod clar eventualele restricții de utilizare.

Pentru a utiliza sau a reproduce un conținut pentru care UE nu deține drepturile de autor, poate fi necesar să obțineți o autorizație în acest sens direct de la titularii drepturilor de autor:

Programele informatice sau documentele care fac obiectul unor drepturi de proprietate industrială, cum ar fi brevetele, mărcile comerciale, desenele și modelele înregistrate, logourile și denumirile înregistrate, sunt excluse din politica Curții de Conturi Europene referitoare la reutilizare și nu se acordă nicio licență pentru acestea.

Familia site-urilor instituționale ale Uniunii Europene care sunt incluse în domeniul europa.eu oferă linkuri către site-uri terțe. Deoarece Curtea de Conturi Europeană nu are control asupra acestor site-uri, sunteți încurajați să verificați politica aplicată de ele în ceea ce privește respectarea vieții private și drepturile de autor.

Utilizarea logoului Curții de Conturi Europene

Logoul Curții de Conturi Europene nu poate fi utilizat fără acordul prealabil al Curții de Conturi Europene.

PDF	ISBN: 978-92-847-2339-3	ISSN: 1977-5806	doi: 10.2865/2770	QJ-AB-20-002-RO-N
HTML	ISBN: 978-92-847-4301-8	ISSN: 1977-5806	doi: 10.2865/099402	QJ-AB-20-002-RO-Q

Responsabilitatea principală pentru securitatea nucleară revine deținătorilor de autorizație pentru instalații nucleare și autorităților naționale. Responsabilitățile specifice ale Comisiei în acest domeniu constau în elaborarea cadrului juridic al Euratom, în supervizarea transpunerii acestui cadru în statele membre, în verificarea instalațiilor de monitorizare a radioactivității ale statelor membre și în verificarea compatibilității investițiilor nucleare cu Tratatul Euratom.

Curtea concluzionează că, în ansamblu, Comisia a făcut uz în mod adecvat de prerogativele sale și a contribuit la securitatea nucleară în UE.

Recomandările Curții sunt axate pe rolul Comisiei în monitorizarea transpunerii directivelor Euratom, pe cadrul pe baza căruia aceasta emite avizele sale cu privire la investițiile nucleare, precum și pe abordarea pe care Comisia o aplică la elaborarea avizelor sale și la efectuarea verificărilor la nivelul instalațiilor de monitorizare a radioactivității.

Raport special al Curții de Conturi Europene prezentat în temeiul articolului 287 alineatul (4) al doilea paragraf TFUE.

CURTEA DE
CONTURI
EUROPEANĂ

Oficiul pentru Publicații
al Uniunii Europene

CURTEA DE CONTURI EUROPEANĂ
12, rue Alcide de Gasperi
1615 Luxembourg
LUXEMBOURG

Tel. +352 4398-1

Întrebări: eca.europa.eu/ro/Pages/ContactForm.aspx

Website: eca.europa.eu

Twitter: @EUAuditors